

Έκθλιψη και Αφαίρεση

Όπως μιλάμε, κάποιες φορές, κόβουμε γράμματα από τις λέξεις για να ακούγονται καλύτερα. Στη θέση του γράμματος ή της συλλαβής που λείπει βάζουμε ένα σημαδάκι που το λέμε **απόστροφο (')**.

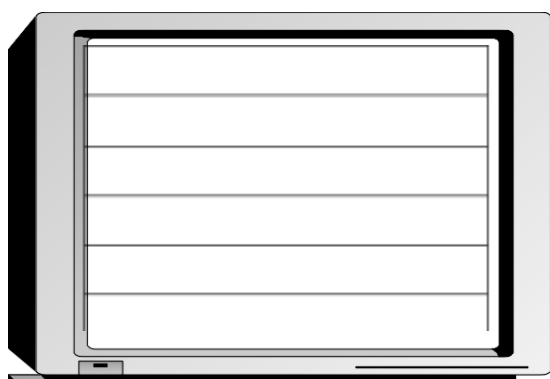
Τώρα κατάλαβα! Γι' αυτό λέμε και γράφουμε:

- από το βουνό = απ' το βουνό
- τα άλογα = τ' άλογα
- να έχω = να 'χω
- μου είπε = μου 'πε

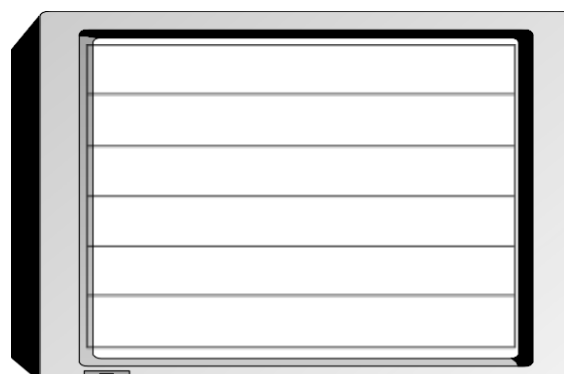

- Αχ, οι υπολογιστές δυσκολεύονται με τον απόστροφο. Μπορείτε να με βοηθήσετε;

το όνειρο, μου αρέσει, να έχω, σου έδωσα, με έσπρωξε, του ουρανού,
θα ήθελα, που έχει, πού είναι, από όλα, με άφησαν, να ακούς

από το βουνό = απ' το βουνό
τα άλογα = τ' άλογα

να έχω = να 'χω
μου είπε = μου 'πε

Διατήρηση του (v)

Δε μου λες,
Γραμματικούλα,
γιατί ενώ λέμε **τον**
άνθρωπο, λέμε **το**
μήνα; Πότε βάζουμε
το (v) και πότε δεν
το βάζουμε:

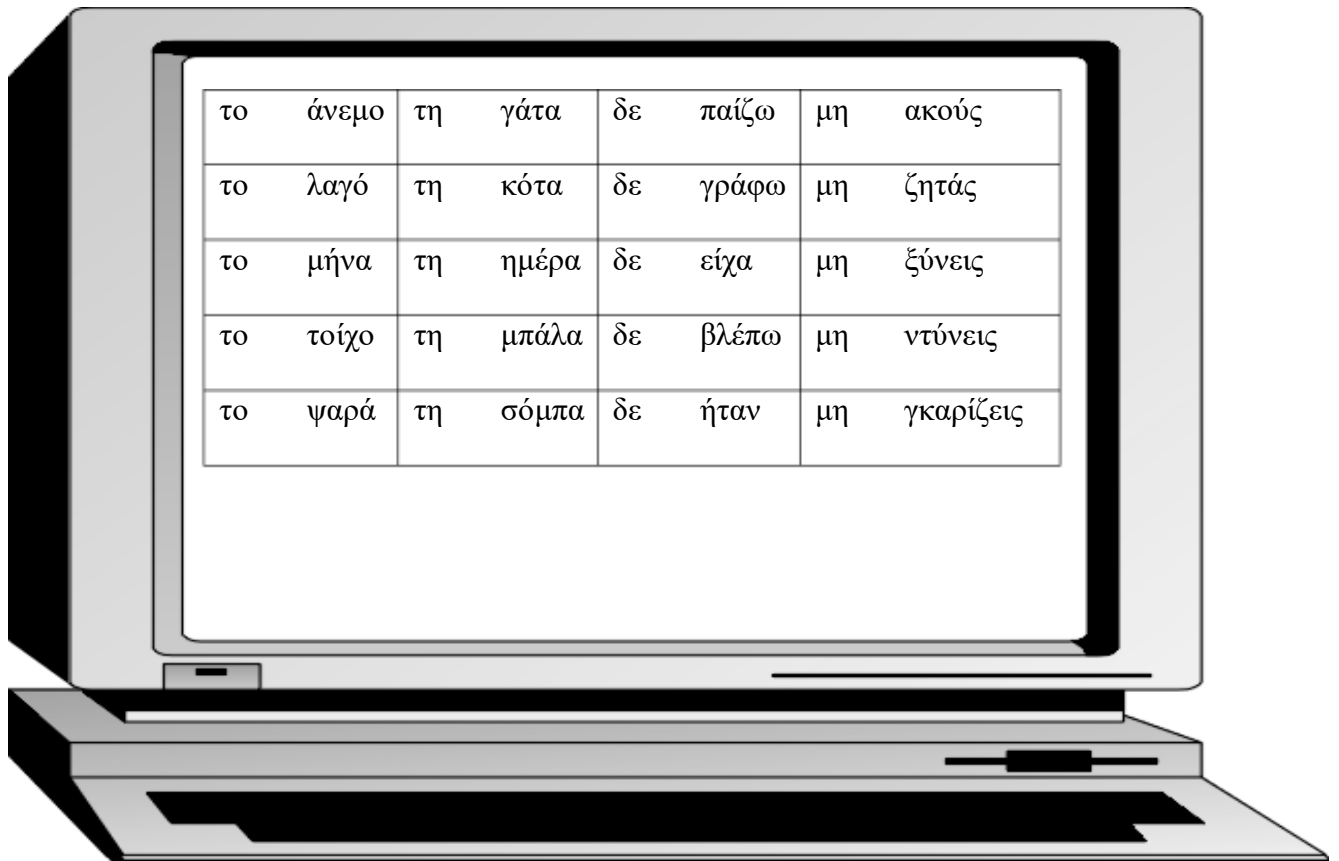
Α! Είναι πολύ εύκολο. Οι λέξεις **τον**,
την, **δεν**, **μην** γράφονται με (v) όταν
η επόμενη λέξη αρχίζει με:

- φωνήεν (α, ε, η, ι, ο, υ, ω)
- από τα σύμφωνα κ, π, τ, ξ, ψ
- από τα δίψηφα σύμφωνα
μπ, ντ, γκ, τσ, τζ

Με τα υπόλοιπα σύμφωνα χάνεται
το (v).

- Ο υπολογιστής χρειάζεται τη βοήθειά σας. Συμπληρώστε το (v) όπου είναι απαραίτητο.

Συλλαβισμός

Γεια σας, παιδιά!
 Σήμερα έφερα τον
 αδερφό μου τον
 Κίωνα για να σας
 μιλήσει για το
συλλαβισμό, δηλαδή
**πώς χωρίζουμε τις
 λέξεις σε συλλαβές.**

Για να θυμηθώ...

- Ένα φωνήεν είναι από μόνο του μια συλλαβή. Τα σύμφωνα χρειάζονται οπωσδήποτε φωνήεν.
 π.χ. α – έ – ρας, α – γό - ρι
- Ένα σύμφωνο ανάμεσα σε δύο φωνηέντα συλλαβίζεται με το δεύτερο φωνήεν,
 π.χ. πα – ρά – θυ - ρο

- Προσπαθήστε να συλλαβίσετε τις παρακάτω λέξεις.

γαλανός
αετός
άνεμος
κατοικία
Ιαπωνία
λεμόνι

- Δύο σύμφωνα ανάμεσα σε δύο φωνήεντα συλλαβίζονται με το δεύτερο φωνήεν όταν αρχίζει απ' αυτά ελληνική λέξη.

π.χ. βι-βλί-ο (γιατί αρχίζει ελληνική λέξη π.χ. βλέπω),

τε-τρά-δι-ο (γιατί αρχίζει ελληνική λέξη π.χ. τραπέζι)

- Αν δεν αρχίζει ελληνική λέξη τότε χωρίζονται. Το πρώτο σύμφωνο πηγαίνει με το πρώτο φωνήεν, και το δεύτερο σύμφωνο με το δεύτερο φωνήεν.

π.χ. πόρ - τα, δάφ - νη (χωρίζονται γιατί δεν αρχίζει ελληνική λέξη από ρτ ή φν)

- Συλλαβίστε τις παρακάτω λέξεις. Ξέρω ότι μπορεί να δυσκολευτείτε λίγο. Αλλά αν προσπαθήσετε θα τα καταφέρετε.

Λέξη	Συλλαβισμός	Ελληνική λέξη
ασπίδα	α – σπí - δα	σπίτι
ξαφνικά	ξαφ – νι - κά	
ατμός		
στάχτη		
περπατώ		
κάμπια		
φαντασία		
άγκυρα		
καπνός		
παρένθεση		
ψάλτης		
άλμα		

Παιδιά, προσοχή!!!

Δύο όμοια σύμφωνα πάντοτε χωρίζονται γιατί δεν υπάρχει ελληνική λέξη που να ξεκινάει από δύο όμοια σύμφωνα. π.χ. κόκ-κι-νος, θά-λασ-σα

Παιδιά, έμαθα πως τα πήγατε καταπληκτικά.

Για να δούμε, όμως, τι γίνεται όταν έχουμε τρία σύμφωνα μαζί;

- Τρία ή περισσότερα σύμφωνα συλλαβίζονται με τον ίδιο τρόπο με τα δύο σύμφωνα. **Αν αρχίζει ελληνική λέξη από τα δύο πρώτα τότε πάνε όλα μαζί**

π.χ. ε-**χθ**ρός (χθες), ά-**στρο** (στρώνω)

- Αν δεν αρχίζει τότε **χωρίζονται**. Το πρώτο σύμφωνο πηγαίνει με το πρώτο φωνήεν και τα άλλα δύο σύμφωνα με το δεύτερο φωνήεν

π.χ. ά**ν** - **θρω** - πος

ε**κ** - **δρο** - μή

- Μπορείτε να συλλαβίσετε τις παρακάτω λέξεις;

Λέξη	Συλλαβισμός	Ελληνική λέξη
πορθμός	πορ - θμός	
άνθρωπος		
αντρείος		
εκδρομή		
αμβροσία		
ασπρίζω		
ασφράγιστος		
εκκλησία		
σύννεφο		

Γραμματικούλα, θαυμάσια.

Τώρα θα πω τον τελευταίο κανόνα.

- τα **δίψηφα φωνήεντα** και τα **δίψηφα σύμφωνα**,
- οι **δίφθογοι**: **αη, αϊ, (άι), οη, οϊ (όι)**,
- και τα **ευ κι αυ**

ΔΕ ΧΩΡΙΖΟΝΤΑΙ

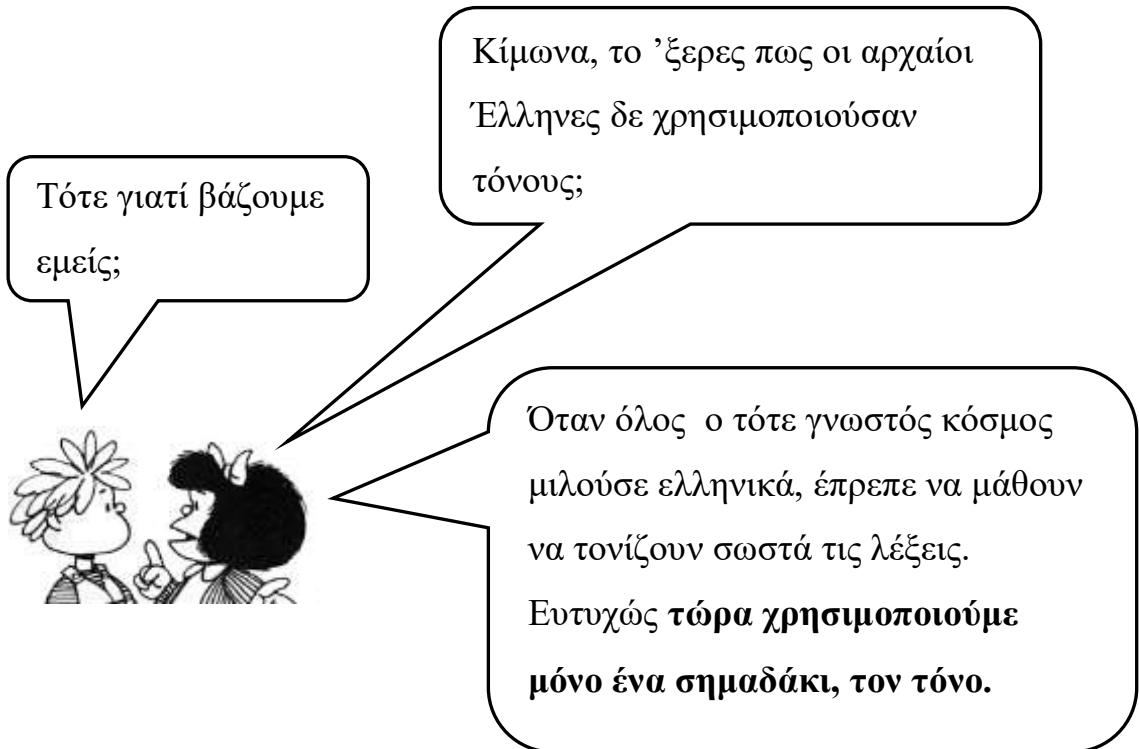
π.χ. **αί-μα, νε-ράι-δα, α-γκί-στρι, α-μπέ-λι,**

- Προσπαθήστε να συλλαβίσετε σωστά τις παρακάτω λέξεις

Δίψηφα φωνήεντα (αι, ει, οι, υι, ου)			
αίθουσα		κάτοικοι	
σχολείο		υιοθετώ	
Οι δίφθογοι (αη, αϊ, οη, οϊ)			
κελαηδώ		βοηθός	
αϊτός		ρόιδι	
Οι συνδυασμοί (αυ, ευ)			
αυγό		ευλογία	
αυτί		ευτυχία	
Δίψηφα σύμφωνα (γκ, μπ, ντ, τσ, τζ)			
άγκυρα		τζιτζικας	
καλαμπόκι		κότσυφας	
καντήλι		δέντρο	

Ο τόνος

Για να δούμε, πότε βάζουμε και πότε δεν βάζουμε τόνο;

- Δεν τονίζουμε τις μονοσύλλαβες λέξεις
- Τονίζουμε πάντοτε τις υπόλοιπες λέξεις.
- Τονίζουμε το πού και το πώς όταν ρωτάμε
- Τονίζουμε το πού και πού και το πώς και πώς
- Τονίζουμε πάντοτε το (ή)
όταν λέμε ή το ένα ή το άλλο

Παιδιά, θυμηθείτε τους παραπάνω κανόνες και τονίστε σωστά τις λέξεις.

Φασουλι το φασουλι γεμιζει το σακουλι. Εγω το λεω στο σκυλο μου και ο σκυλος στη ουρα του. Ο Φλεβαρης κι αν φλεβισει καλοκαιρι θα μυρισει. Απο Αυγουστο χειμωνα κι από Μαρτη καλοκαιρι. Πως και πως περιμενω τις χριστουγεννιατικες διακοπες. Που και που μας θυμάται.

- Παιδιά, ξέχασα να βάλω τους τόνους.
Μπορείτε να με βοηθήσετε να τους βάλουμε;

- Που είναι η μαμα; Πες μου εσύ που την είδες.
- Είναι στο φουρνο που βρισκεται στην πλατεια.
- Κι εγω τώρα πως θα παω στο σχολειο;
- Που και που πρεπει να πηγαίνεις μόνη σου.
Πρεπει ομως να προσεχεις παρα πολύ όταν περνas τις διασταυρωσεις.
- Η προσοχη μου θα είναι μεγαλη. Η θα μαθω να πηγαινω μονη μου η θα με πηγαινει η μητερα μου σ' ολη μου τη ζωη στο σχολειο.
- Να προσεχεις. Καλο δρομο!

Γραμματικούλα, ξέρεις ότι
την τελευταία συλλαβή
κάθε λέξης τη λέμε
λήγουσα, την προτελευταία
παραλήγουσα και την
προπροτελευταία
προπαραλήγουσα;

Σωστά, Κίμωνα.

Επιπλέον, όταν η λήγουσα
τονίζεται, λέμε τη λέξη οξύτονη,
όταν η παραλήγουσα τονίζεται τη
λέμε παροξύτονη κι όταν η
τονίζεται η προπαραλήγουσα τότε
τη λέμε προπαροξύτονη.

- Θέλετε να τονίσετε τις παρακάτω λέξεις και να τις χωρίσετε σε οξύτονες, παροξύτονες και προπαροξύτονες;

καιρος, ανθρωπος, κηπος, τοπιο, παραθυρο, φτερο, κατω, ανοιγω,
επειδη, κρατω, λυπημενος, χαρουμενος, παιζοντας, ανοιχτος, δεχομαι

Οξύτονες	Παροξύτονες	Προπαροξύτονες

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

για τη Γ΄ & Δ΄ τάξη του Δημοτικού
των

Σωτήρη Τερζίδη & Θεόδωρο Λιούλιο